

Соціологія цінностей

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Соціологія конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна) дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4(бсеместр)</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 ЄКТС/ 120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік МКР</i>
Розклад занять	<i>Лекції , практичні заняття</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: викладач, Василець Ольга Іванівна, +38063 872261938, +38 098 42 946 73 ovasylec@gmail.com, vasylets.olha@iit.kpi.ua практичні заняття викладач, Василець Ольга Іванівна,</i>
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/MTYyOTU4NDM5MzY4

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою викладання даного курсу є формування у студентів низки компетентностей, як здатності вирішувати завдання, що постають перед ними як перед фахівцями та громадянами, у суспільній практиці повсякденного життя соціума.

- визначати цінності особистості, групи, спільноти (від макрорівня до мезорівня і макрорівня), використовуючи кількісні та якісні методики соціологічних досліджень ;
- проектувати моделі «потреби-цінності-мотиви діяльності» для різних суб'єктів суспільної практики;
- прогнозувати проблемне поле взаємодій і надавати розробки щодо виховання толерантності та консенсусного вирішення конфліктів.

Основні **завдання** даного курсу полягають у тому, щоб:

- надати студентам відомості щодо понятійного апарату соціології цінностей;
- показати специфіку ціннісної проблематики з огляду соціологічної науки;
- розглянути основні питання соціологічної теорії цінностей;
- показати форми і механізми взаємозв'язку цінностей з культурою соціуму, його соціальною структурою і типом особистості;
- показати чинники, форми прояву та наслідки ціннісних змін у соціокультурному

просторі сучасності;

- прищепити студентам уміння аналізувати суспільні явища на підставі єдності пізнавального і ціннісного підходів до явищ та процесів практичної життєдіяльності у конфліктних реаліях повсякдення.

Студенти після засвоєння запропонованої дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знати:

- предмет, структуру і функції соціології цінностей, її місце в системі соціально-поведінкових та гуманітарних наук;
- процес становлення соціології цінностей як наукової дисципліни;
- понятійно-категоріальний апарат, основні наукові підходи в межах соціологічного вивчення цінностей;
- типологію, види, форми, стадії і структуру цінностей;
- механізми, функції та дисфункції ціннісних регуляторів;
- соціально-історичні особливості формування ціннісних систем;

вміти:

- використовувати ціннісний (соціологічний і міждисциплінарний) підхід при аналізі складних соціальних явищ і процесів у їх конфліктологічній вимірності;
- визначати соціальні чинники, що впливають на процес формування та функціонування цінностей в перехідному суспільстві;
- виокремлювати соціальні причини та пояснювати соціальні наслідки у дисфункціях мотивуючого потенціалу соціальних цінностей;
- практично застосовувати здобутки основних положень теорії та практики сучасних принципів та інструментів оцінки і вимірювання ціннісного світовідношення особи та групи;

Отримати досвід:

- дослідження ідеології ціннісних процесів у сучасному суспільстві;
- застосування ціннісного підходу у його соціологічній та міждисциплінарній вимірності при аналізі складних соціальних явищ і процесів;
- аналітики змін у ціннісному світі сучасної людини, питаннях її ідентичності, моделювання соціальної поведінки особи у різних спільнотах, конфліктних площинах, тощо.

Знання отримані студентами в межах курсу «Соціологія цінностей» можуть використовуватися в практичній діяльності при проведенні соціологічних досліджень та професійній діяльності теоретичного дослідницького гатунку.

2. 2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Знання з загальної соціології та історії соціології, соціології інновацій та конфлікту, соціології цінностей, соціології модерну та модернізації, соціології безпеки та розвитку особистості стануть в нагоді при вивченні даного курсу. У свою чергу, набуті компетенції формують позитивну синергію при засвоєнні інформації з інших дисциплін освітньої програми майбутніх соціологів – фахівців з конфліктології та медіації. Дисципліна перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як філософія, основи менеджменту, психологія, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту запропонованої дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціологія цінностей - конфліктологічний підхід» є елементом загальноосвітньої підготовки і формується з вибіркового дисциплін. Дисципліна «Політична наука: конфліктологічний підхід» пов'язана з іншими навчальними дисциплінами, як нормативного, так і вибіркового циклів. Засадничою для оволодіння матеріалами курсу є інформація, що її змогли опрацювати студенти під час вивчення інших

дисциплін соціо-гуманітарного циклу. Засадничими дисциплінами є «Історія соціології», «Загальна соціологія», «Соціологія модерну і модернізації», тощо.

Знання, отриманні студентами можуть використовуватися ними у вивченні спеціалізованих дисциплін («Сучасні соціологічні теорії», «Новітні соціологічні теорії» та ін.

Для вивчення дисципліни студенту необхідно мати навички роботи з електронними інформаційними базами.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього:	у тому числі:		
		Лекції	Практичні	СРС
1	2	3	4	5
Соціологія цінностей: історія, сучасність, конфлікти і контексти.				
Тема 1.1. Становлення соціології цінностей як галузі знань про ціннісні виміри соціокультурної дійсності	13	2	4	7
Тема 1.2. Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми у вивченні конфліктних реалій	13	2	4	7
Тема 1.3. Особливості емпіричного дослідження цінностей в соціології. Конфліктологічний підхід.	13	2	4	7
Тема 1.4. Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту.	13	2	4	7
Тема 1.5. Комплексний характер ціннісних феноменів: потреби, інтереси й кореляції між емоційним та раціональним інтелектом. Історичні контексти: статика і динаміка.	13	2	4	7
Тема 1.6. Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в соціології.	13	2	4	7
Контрольні заходи	МКР			
Тема 1.7. Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя.	12	2	4	6
Тема 1.8. Процеси вивчення становлення цінностей особистості – конфліктологічний підхід.	12	2	4	6
Тема 1.9. Європейське соціальне дослідження (ESS) як загальноєвропейський дослідницький проект з вивчення ціннісних орієнтацій, ставлень та поведінкових моделей різних суспільств Європи. Конфліктність багатополарності.	12	2	4	6
Залік	6			6
Всього годин:	120	18	36	66

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях та семінарах, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Аристотель. Нікомахова етика / Переклав з давньогрецької Віктор. Ставнюк. - К.: «Аквілон-Плюс», 2002. - 480 с.
2. Adler F. The value concepts in sociology / American journal of sociology. 1956. P. 272-279.
3. Бек. У. Общество риска. На пути к другому модерну. — М.: Пер. С нем. Прогресс-традиция, 2000. 384 с.
4. Будон Р. Место беспорядка. Критика теорий социального измерения. — М. Пер. С фр. Аспект пресс, 1998. 284 с.
5. Бурдьё П. Социальное пространство. Поля и практики. — М.: Пер. С фр. Алетейя, 2007. 576 с.
6. Вебер Макс «Протестантська етика і дух капіталізму», пер. з нім., вступ Олександр Погорілий, «Наш формат», 2018, 216 с
7. Дюркгейм, Э. Моральное воспитание / пер. с фр., вступ. ст., примеч. А. Б. Гофмана; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». — М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2021. — 456 с.
8. Типологія цінностей: методологія підходів М.Рокича та Ш.Шварца Вісник КНУ ім. Т.Г.Шевченко Соціологія./8 2003 р. Електронне джерело. Режим доступу: <https://soc.univ.kiev.ua/en/library/tipologiyi-cinnostey-metodichni-pidhodi-mrokicha-y-shshvarca>

Допоміжна.

1. Bauman Z. Life in Fragments: Essays on Postmodern Morality. London: Blackwell, 1995.
2. Инглеарт Р. Культурный сдвиг в зрелом индустриальном обществе // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. Пер. С англ. Под ред. В.Л. Иноземцева.- М.:Academia. 1999. С.245-261.
3. Инглхарт Р., Вельцель К. Модернизация, культурные изменения и демократия: Последовательность человеческого развития. Пер. с англ. М.: Новое издательство, 2011. — 464 с. — (Библиотека Фонда «Либеральная миссия»)
4. Кутуев П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм. — К.: “Сталь”, 2005. 500 с.
5. Культурні цінності Європи/За ред. Г.Йоаса і К.Віганда.- Пер. з нім.- К. ДУХ І ЛІТЕРА, 2014.- 552с.
6. Лейси Х. Свободна ли наука от ценностей? Ценности и научное познание. — М.: Пер. С англ. Логос-М, 2010.
7. Parsons T., Shils E.A. Values, Motives and Systems of Action | Toward a General Theory of Action. N-Y. 1962, p.202-203.
8. Суспільні цінності населення України в теоретичних і практичних вимірах / Авт. колектив : М. І. Михальченко (керівник) та ін.— К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. — 336с.

4.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.
4. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

N з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1	<p>Тема: Становлення соціології цінностей як галузі знань про ціннісні виміри соціокультурної дійсності</p> <p>Основні питання: Історія становлення концепту «цінність». Аксиологія як окрема галузь наукового пізнання. Акмеологія у соціологічному дискурсі. Ціннісна проблематика в протосоціології.</p> <p>Розуміння цінності в епохи Античності, Середньовіччя, Відродження і Нового часу. Порівняння сучасних філософських, соціологічних, психологічних, політологічних, культурологічних та ін. тлумачень концепту «цінність». СРС: Сократ, Протагор та Арістотель: ідеї щодо цінності блага, краси, добра та самої людини.</p>
2	<p>Тема: Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми у вивченні конфліктних реалій</p> <p>Основні питання: Тема: Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми. Основні питання: Основоположник соціології як науки О.Конт про сутність цінностей. Своєрідність трактування цінності в марксизмі. Проблеми типології цінностей в соціологічній та іншій літературі соціогуманітарного спрямування. Критерії сучасної типології цінностей. Як співвідноситься антропологічна складова визначних соціальних вчень з їх аксіологічним виміром?</p> <p>СРС: Цінності, архетипи, відповідність соціальним часово-просторовим координатам. Кристалізація конфліктних ситуацій. Соціальний і економічний потенціал ціннісних систем.</p>
3	<p>Тема: Особливості емпіричного дослідження цінностей в соціології. Конфліктологічний підхід.</p> <p>Основні питання:</p> <p>З'ясувати сутність та користь від застосування прикладних методик дослідження цінностей. Взаємовпливи між якісними та кількісними дослідницькими програмами. Багатоплановість теоретичного розуміння цінностей та їх практичне розгортання як мотивів для діяльності.</p> <p>СРС: Методики опитування М.Рокіча та Ш.Шварца для співставлення цінностей емансипаційних та традиційних. Розуміння громадянської зрілості і цінностей розвитку у працях вітчизняних соціологів: А.Ручки, В.Степаненко та Ю.Савельєва.</p>
4	<p>Тема: Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту.</p> <p>Основні питання: Цінності в соціологічних поглядах Г.Спенсера. Цінності в психологічній парадигмі соціології кінця ХІХ – початку ХХ ст. Е.Дюркгейм: соціальна солідарність як цінність. Ціннісний критерій в творчості М.Вебера.</p> <p>СРС: Цінності в формальній соціології Г.Зіммеля та інтегральній соціології П.Сорокіна.</p>
5	<p>Тема: Комплексний характер ціннісних феноменів: потреби, інтереси й кореляції між емоційним та раціональним інтелектом. Історичні контексти: статика і динаміка.</p>

	<p>Основні питання: Процеси побудови людиною свого ціннісного світу у предметно-практичній діяльності, діалектика онтогенезу та філогенезу. Ціннісний світ людини як сукупність ціннісних образів. СРС: Поняття, що розкривають, виокремлюють певну сторону чи функцію, характерну для цінності. Теоретико-методологічна та практична необхідність розрізняти настанови, пресупозиції та рефлексивні ціннісні уявлення. Конфліктне бачення рефлексії.</p>
6	<p>Тема: Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в соціології Основні питання: Критерії сучасної класифікації цінностей. Фундаментальні цінності суспільства. Загальнолюдські цінності та цінності соціальних спільнот. Методики дослідження цінностей. СРС: Корпоративні цінності, місія організації та її соціальна відповідальність.</p>
7	<p>Тема: Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя. Основні питання: Читання і письмо у поза інституціональній практиці. Етика неостойцизму – причини розповсюдження у розвинутих країнах Заходу. Актуальність щодо вітчизняних теренів розгортання конфліктологічних дискурсів. СРС: Розкриття принципів становлення цінностей як чинника розвитку особистості, проблема їх співвіднесення із механізмами динаміки становлення цінностей як мотивації до дії. Тік-Ток і трансляція ціннісних настанов. Явища зараження та навіювання. Блогерство і віртуальні спільноти – солідаризація за ціннісними настановами.</p>
8	<p>Тема: Процеси вивчення становлення цінностей особистості – конфліктологічний підхід. Основні питання: Теорія елітизму (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Ціннісний і функціональний підхід до політичного елітизму. Поняття «політична еліта». Співвідношення категорій «політична еліта» і «політичний клас». Концепція плюралізму еліт. Закон циркуляції еліт В. Парето. Типологія політичних еліт. Шляхи формування політичної еліти. Механізми оновлення політичних еліт. Еліти у вирішенні політичних і соціальних конфліктів. Феномен лідерства. Сутність «політичного лідерства». Лідерство як вплив і як управлінський статус. Співвідношення лідерства і керівництва. Характерні риси політичного лідера. Типологія політичного лідерства за М. Вебером, Г. Лассуеллом. СРС: Пояснити роль еліти у процесах політичної модернізації. Розкрити мобілізаційну функцію політичної еліти у суспільних протестах. Розкрити способи формування політичного лідерства.</p>
9	<p>Тема: Європейське соціальне дослідження (ESS) як загальноєвропейський дослідницький проект з вивчення ціннісних орієнтацій, ставлень та поведінкових моделей різних суспільств Європи. Конфліктність багатополярності Основні питання: Сміслова та ціннісна мапа українського соціуму. Основні питання: дослідити адаптаційні та перетворювальні виміри морфології сенсів практичної життєдіяльності сучасного жителя Східної, Центральної, Західної Європи. Українські особливості: реалії та перспективи. Можливості компліментарного функціонування антагоністичних цінностей у практичній життєдіяльності СРС: Історична цінність ліберальних настанов та їх сучасні метаморфози. Основні питання: показати загрози демодернізації та особливості трансформацій культури індивідуалізму. Цінності інформаційного суспільства. Толерантність як проблема. Мультикультуралізм та конфліктна гібридизація. Агональний лібералізм та його</p>

	цінності. Сучасні формати сакралізації та десекуляризації.
--	--

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Семінарське заняття №1,2

Тема 1: Становлення соціології цінностей як галузі знань про ціннісні виміри соціокультурної дійсності

Мета: Формування критичного ставлення до самого визначення феномену цінність, вміння відокремлювати за наявності теоретичної чи (і) практичної потреби поняття цінність-мотив, інтерес, вартість

У результаті формується здатність до опертя на гносеологічні підходи до проблеми цінностей в історії науки. Поділ між науковими положеннями і цінностями культури як автономними сутностями.

Семінарське заняття №3,4

Тема 2. Зміст соціології цінностей як навчальної дисципліни та науково-дослідницької програми у вивченні конфліктних реалій

Мета: розкрити найважливіші зв'язки дисципліни «соціологія цінностей» з іншими навчальними дисциплінами професійної складової, проаналізувати цінності як системоутворююче ядро задуму (або програми), діяльності людини і його внутрішнього духовного життя, духовні принципи, наміри і моральні норми як аспекти діяльності, та виміри цінностей і ціннісних орієнтацій

У результаті семінарського заняття з'являється усвідомлення значущості цінності історичних викликів та формування адекватних відповідей на них.

Семінарське заняття №5,6

Тема 3. Особливості емпіричного дослідження цінностей в соціології. Конфліктологічний підхід.

Мета: формування системного бачення діалектики наступності-інноваційності у ствердженні, розповсюдженні та деформації цінностей як мотиваторів діяльності особи та спільноти і суспільства

Результатом заняття планується здатність до визначення місця та ролі суб'єктивної складової у проведенні КСД та інтерпретації, отриманих в результаті проведених конкретних соціологічних досліджень, даних.

Семінарське заняття №7,8

Тема 4. Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту.

Мета: вивчення змін ціннісних стереотипів в залежності від трансформацій господарських укладів та економічного підґрунтя суспільних практик, на загал.

У результаті студенти можуть створити і аргументувати власну позицію щодо статусного і класового визначення соціальної поведінки, її детермінованості особистісним досвідом на рівні макро-, мезо- та мікросоціологічному.

Семінарське заняття №9,10

Тема 4. Ціннісна проблематика в соціологічній теорії від О.Конта до М.Вебера і марксизму. Динаміка конфліктного контенту.

Мета: висвітлити ціннісну проблематику в контівському проекті науки про суспільство. Цінності в психологічній парадигмі соціології кінця XIX – початку XX ст. Е.Дюркгейм: соціальна солідарність як цінність. Ціннісний критерій в творчості М.Вебера.

У результаті студенти можуть побачити смислові опозиції цінностей іманентного і трансцендентного та їх практичну імплементацію у житті суспільства

Тема 5. Комплексний характер ціннісних феноменів: потреби, інтереси й кореляції між емоційним та раціональним інтелектом. Історичні контексти: статика і динаміка.

Мета: виокремлення різних підходів до функціонування політичних партій у контексті суспільних конфліктів.

У результаті семінарського заняття студенти засвоюють комплексні знання щодо підходів розгляду поняття політичних партій, їх типології, специфіки діяльності в Україні і оцінки їх діяльності щодо конфліктної суспільної взаємодії.

Семінарське заняття №11,12

Тема 6. Сучасна типологія цінностей і методика їх дослідження в соціології.

Мета: визначення критеріїв сучасної класифікації цінностей, визначення цінностей через їх розуміння та поділу на: базисні, ключові цінності; базові цінності західної цивілізації; базові цінності східної цивілізації; цінності абсолютні, вищі цінності; цінності вітальні.

У результаті семінарського заняття студенти зможуть зрозуміти, що цінності свободи є логічним парадоксом, а цінності модерну та постмодерну є специфічним станом культурного буття людей сучасної цивілізації

Семінарське заняття №13,14

Тема 7. Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя.

Мета: дослідити термінальні цінності, цінності як мету життєдіяльності, інструментальні цінності у контекстах функціонування суспільств дисциплінарного та суспільства контролю, розкрити динамічний та структурний виміри у розгортанні цінностей як парадигмального чинника людської життєдіяльності.

У результаті семінарського заняття з'являється усвідомлення засадничих положень процесуальних теорій мотивації, розуміння співвідношення цінності, вартості і потреби – їх аналітика з позицій того, що саме призводить до ініціювання активності людини, а також допомагає їй бути зорієнтованою на досягнення мети, коли вона йде усупереч безпосереднім потребам.

Семінарське заняття №15,16

Тема 8. Процеси вивчення становлення цінностей особистості – конфліктологічний підхід.

Мета: дослідити проблему вартісної оцінки поведінкових опцій. Теорія очікування В.Врума, теорія справедливості Портера-Лоулера, теорія «Х» та «У». Модель побудови і функціонування мотивації людини, її розвиток у процесі соціалізації. через усвідомлення її конфліктного потенціалу.

У результаті семінарського заняття студенти мають змогу оволодіти розуміють підходи до вивчення політичної культури і свідомості, їх типологію, способи впливу політичних суб'єктів на мислення громадян, а також особливості політичної соціалізації.

Семінарське заняття №17,18

Тема 9. Європейське соціальне дослідження (ESS) як загальноєвропейський дослідницький проект з вивчення ціннісних орієнтацій, ставлень та поведінкових моделей різних суспільств Європи. Конфліктність багатополарності

Мета: засвоєння принципів реалізації міжнародної політики у контексті балансування інтересів держав, спільнот, етнічних та економічних структур та об'єднань як представників певних культурних спільнот і відповідних для них цінностей. Агональний лібералізм та його цінності. Толерантність як проблема. Мультикультуралізм та конфліктна гібридизація.

У результаті студенти отримують розуміння підходів до визначення історичної

цінності ліберальних настанов та їх сучасних перетворень, зможуть окреслити загрози демодернізації та особливості трансформацій культури індивідуалізму. Цінності інформаційного суспільства.

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань політичної науки. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою, а також формують уміння оцінки, аналізу й управління електоральними процесами і конфліктами, що з ними пов'язані, за допомогою практичних завдань.

Відвідуваність і виконання завдань

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника варто лише в умовах великого обсягу різноманітної інформації чи при наявності особливих потреб.

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Опанування дистанційних курсів.

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.](#)

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- ведення конспекту лекцій;
- виконання модульної контрольної роботи;
- робота на семінарських заняттях (9 семінарських занять).

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Самостійні презентації, за узгодженими попередньо на індивідуальних консультаціях із викладачем темами, що представляють особистісний інтерес для студента – до 16-ти балів.

2.2. Модульна контрольна робота оцінюються із у відповідності із кількістю та якістю висвітлених питань. Контрольне завдання цієї роботи складається з 2-х питань з переліку, що наданий у Додатку А, 30-ти варіантів, відповідно. Закінчивши відповідати на свій, студент може перейти до іншого. Кожне із запитань оцінюється:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 7 балів;

- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними похибками – 5 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3 бала;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» – 0 балів.

2.3. Робота на семінарських заняттях оцінюється із 6 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 6 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 4-5 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 3 балів;
- «незадовільно» – завдання не виконане, – 0 балів.

2.4. Заохочувальні бали

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

3. Умовою позитивного проходження першого календарного контролю є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою позитивного проходження другого календарного контролю є отримання не менш, ніж 30 балів.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею. Якщо сума балів менш ніж 60, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

4. Студент, який у семестрі отримав не менш ніж 60 балів, може взяти участь у складанні заліку. У цьому разі, бали отримані ним на контрольній роботі є остаточними.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок.

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

6. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть

якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем кафедри соціології Василець Ольгою Іванівною

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024)

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Розкрийте значення поняття «Цінність» як міждисциплінарного поняття. Визначення дефініції «цінність» в філософії, психології, інших соціальних і гуманітарних науках.
2. Трансформації концептуального визначення цінності в епохи Античності, Середньовіччя, Відродження і Нового часу.
3. Сучасні соціологічні тлумачення концепту «цінність».
4. Розуміння цінностей доби традиційного суспільства та Нового часу.
5. Понятійний апарат соціології цінностей. Співвідношення понять «цінність» і «вартість», «цінність» і «ціннісна орієнтація», «цінність» і «потреба».
6. Основоположник соціології як науки О.Конт про сутність цінностей. У чому полягає своєрідність трактування цінності в марксизмі.
7. Г.Спенсер про цінності і самоцінність.
8. Е.Дюркгейм «Ціннісні і «реальні» судження» (1911).
9. Г.Зіммель: соціологія цінностей.
10. Цінності в соціологічних поглядах М. Вебера.
11. Аксіологічна проблематика Л. Уорда, Ф. Гіддінгса і У. Самнера, А. Смолла.
12. Внесок у розробку аксіосоціологічної проблематики У. Томаса і Ф. Знанецького.
13. Цінності за Г.Беккером.
14. Поняття цінності в соціологічній спадщині П.А. Сорокіна.
15. Поняття цінності в працях Т. Парсонса і Н.Лумана.
16. Ціннісні погляди П. Бурдьє і думки Р.Будона про цінності.
17. Сучасна типологія цінностей.
18. Цінності постмодерну – новий гуманізм Ж.Ліотара
19. П. Бурдьє і його ставлення до проблеми цінностей.
20. М.Фуко, його ціннісна парадигма.
21. Феноменологічно-синергетичний підхід як методологічне підґрунтя дослідження цінностей.
22. Обґрунтування критеріїв і факторів становлення цінностей особистості дорослого.
23. Основні наукові підходи до діагностики цінностей, організація та провідні методи дослідження становлення цінностей особистості. 26.Організація та методи дослідження становлення цінностей особистості в різних культурних просторах.
24. Цінності модернізації та суперечливість їх практичної імплементації.
25. Ціннісні зсуви у житті сучасного українця, досвід суспільної практики за роки державності.
26. Аналіз соціологічних досліджень цінностей в сучасній Україні.
27. Розуміння цінності в протосоціології.
28. Цінність в розумінні класиків соціологічної теорії (від
29. О.Конта до М.Вебера і П.Сорокіна).
30. Цінність в розумінні сучасної західної теоретичної соціології (від Т.Парсонса до Н.Лумана).
31. Цінності в соціології М.Шаповала.
32. Цінності і суспільство.
33. Цінності релігійні і цінності соціальні.
34. Цінності і культура.
35. Цінності і соціальна структура.
36. Цінності та соціальні форми суспільного розвитку.
37. Ціннісні аспекти модернізації.
38. Цінності і особистість.

39. Цінності і система соціологічного знання.
40. Цінності і соціальні інститути.
41. Цінності і громадянське суспільство.
42. Цінності і інтеракції.
43. Цінності як предмет соціологічного дослідження.
44. Цінності у крос-національних дослідженнях.
45. Культурні відмінності цінностей.
46. Методологія дослідження цінності.
47. Модернізація й зміна системи цінностей в українському суспільстві.
48. "Емансипаційні цінності" і "спроможність вибору" в розумінні модернізації.
49. Індикатори виміру цінностей, що можуть сприяти процесам модернізації.
50. Проблема цінностей в сучасних зарубіжних соціологічних теоріях.
51. Соціальні умови становлення цінностей особистості.
52. Соціологія і цінності у світлі сучасної світової кризи.
53. Ціннісні зміни на зламі ХХ і ХХІ ст.
54. Цінності і проблеми хаосу та порядку.
55. Цінності і креативність, обґрунтуйте питання вибору як конфліктогенну площину.
56. Побудова комплексної теорії суспільної еволюції з точки зору її ціннісних характеристик
57. Розбіжність індивідуальних і групових ціннісних орієнтацій внаслідок інформатизації,
58. Проблеми різкого зростання етнічних, конфесіональних конфліктів як ціннісних конфліктів в сучасній Україні
59. Цінності і креативність – розкрийте принциповий антиінтелектуалізм ціннісних настанов.
60. Цінності світу субкультур у глобалізованому просторі сьогодення – у чому, на вашу думку, полягає методологічний потенціал конфліктного підходу.